

А. У. Цывілька,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
Макранскага ВПК д/с – СШ Быхаўскага раёна

Аб папулярызацыі беларускай мовы або ад бацькоўскага парога...

Ад бацькоўскага парога, ад першага матчынага слова пачынаецца наша Радзіма. Канешне, усе памятаюць усмешку матулі, першую кніжку, як ішлі першы раз у школу, трымаючыся за руку маці, бацькі, бабулі або дзядулі, як першая настаўніца на першым уроку расказвала пра Беларусь, яе шырокія краявіды, добрых і працавітых людзей, пра багатыя лясы і пушчы, шырокія рэкі і празрыстыя азёры, пра белакрылых буслоў і сінія васількі, пра белыя бярозы і магутнага зубра... Ад бацькоўскага парога пачынаецца не проста Радзіма, а нешта большае, што суправаджае нас усё жыццё: любоў да бацькаўшчыны, да гістарычнай дзедаўскай спадчыны, да дасягненняў нашых продкаў, да сям'і, павага да старога чалавека, да прыроды, да ўзыходу сонца, да зялёнага лістка, да палявой кветкі, да роднага матчынага слова... Усё гэта – добрае, светлае, чалавечнае - ідзе з сям'і, а таксама з дзіцячага садка, школы.

Задача сучаснай беларускай адукацыі – развіццё інтэлектуальнай, камунікатыўнай, духоўна-маральнай, грамадзянскай культуры вучняў, выхаванне асобы, здольнай упітаць у сябе толькі самыя лепшыя набыткі нашых продкаў дзеля нашага найлепшага будучага, а без роднай беларускай мовы і яе папулярызацыі гэтага дасягнуць немагчыма. Толькі выхаваўшы сапраўную беларускую асобу, Беларусь зможа па-сапраўднаму заявіць аб сабе ў Свеце. Беларускі чалавек павінен вылучаецца сярод грамадоўцаў высокай моўнай культурай, найлепшымі чалавечымі якасцямі.

Заняткі па папулярызацыі беларускай мовы – гэта перш за ўсё пастаянны працэс фарміравання моўнай і лінгвістычнай культуры дзяцей, выпрацоўка ў іх патрэбы пастаяннага спазнання і творчай дзейнасці. А таксама – гэта і пастаянны працэс работы над сабою педагогаў, якія папулярызуюць, прапагандуюць нашу родную беларускую мову.

Чаму менавіта цяпер мы гаворым аб папулярызацыі беларускай мовы? Ды таму, што мы – беларусы. Таму, што кожны народ павінен мець сваю мову, а яшчэ яе неабходна берагчы, песціць, лелеяць як дзіця, бо без мовы няма народа, няма нацыі, няма краіны.

Вельмі хочацца расказаць пра сваю родную школу, дзе калісьці прайшло маё дзяцінства, куды вярнулася працаваць, месца, якое стала не толькі для мяне другім домам. Хочацца расказаць пра тую работу, якая праводзіцца ў нашым вучэбна–педагагічным комплексе дружным калектывам па папулярызацыі беларускай мовы.

У вырашэнні гэтай задачы вялікае значэнне мае работа сярод школьнікаў, якую настаўнікі праводзяць спецыяльна і ў сувязі з вывучэннем усіх раздзелаў школьнага курса прадметаў для таго, каб вучні авалодвалі нормамі літаратурнай мовы, а таксама, каб вучыліся любіць родную мову, краіну.

Значную ўвагу нашы настаўнікі надаюць ўзбагачэнню слоўніка дзяцей надаецца таму, што з ім звязана авалоданне словам, роля якога ў пазнанні навакольнай рэчаіснасці вельмі вялікая. Дзякуючы слову набываюцца неабходныя веды, развіваюцца мысленне, памяць, забяспечваюцца зносіны ўнутры грамадства. Багаты слоўнікавы запас з'яўляецца адной з абавязковых умоў, якія не толькі забяспечваюць развіццё маўлення ў цэлым, але і ствараюць неабходную аснову для засваення ўсіх раздзелаў школьнага курса беларускай мовы і літаратуры і іншых вучэбных дысцыплін.

Наш калектыў садзейнічае пашырэнню ўжывання беларускай мовы ва ўсіх сферах дзейнасці вучняў. Педагогі нашага ВПК праводзяць разнастайныя мерапрыемствы па выхаваўчай рабоце, выкладанне вучэбных

прадметаў ў нашым ВПК вядзецца на беларускай мове, вучні становяцца удзельнікамі разнастайных школьных і раённых мерапрыемстваў, прысвечаных папулярызаванні беларускай мовы. Гэта класныя гадзіны, інфармацыйныя хвілінкі, краязнаўчыя ўрокі, мерапрыемствы, прысвечаныя знамянальным і памятным датам, мерапрыемствы па папулярызаванні вытокаў народнай творчасці, традыцыйнага мастацтва, гісторыка-культурнай спадчыны, захаванню аўтэнтнасці нацыянальных традыцый і абрадаў, арганізуюць кніжныя выставы.

Наша школа адна з самых старэйшых школ нашага раёна. У снежні 2011 года ёй споўнілася 160 год. Пачынаецца гісторыя нашай школы з 29 снежня 1851 года, калі было адкрыта Макранскае трохкласнае вучылішча, яно з'яўлялася другім па ліку вучылішчам у Быхаўскім уездзе. У 2007 годзе вёска Мокрае стала аграгарадком. У школе праведзены касметычны рамонт, мадэрнізаваны многія кабінеты, школа стала выглядаць сучаснай, прывабнай. З гісторыі школы вядома, што ўжо ў савецкі час яна была беларускамоўнай. Такім чынам, нашы навучэнцы ўжо даўно далучаюцца да беларускай мовы, яе гісторыі, культуры, якую нясе наш народ.

Наша беларуская мова на працягу свайго перацярпела нямала зняваг, прыгнёту. Захавалася яна толькі дзякуючы беларускаму народу, простаму працоўнаму люду. Наша задача, задача педагогаў – спрыяць павышэнню прэстыжу беларускай мовы ў грамадстве, а таксама выходзіць такіх грамадзян нашай краіны, якія б сталі сапраўднымі патрыётамі нашай роднай Беларусі.

Мае вучні спрабуюць свае сілы ў паэзіі. Вось некаторыя іх вершы:

Светлая Русь

Белая Русь,

Светлая Русь!

Ты святлом сваім саграваеш.

Толькі раз паглядзіш на яе –

Назаўсёды яе пакахаеш.

Левычэнкава Вераніка, вучаніца 6 класа

Беларусь мая краіна

У Беларусі я живу,

Беларуссю ганаруся,

Беларуссю даражу

І яе не адракуся!

Толькі ты, мая краіна,

Мне святлей і даражэй.

Толькі ты, мая краіна,

Мне ўсіх краін радней!

Кашпаронак Аляксандра, вучаніца 6 класа

Родная мова мая!

Чыстая, светлая,

Добрая, мілая,

Родная мова мая!

Яе тапталі, яна жыла,

Народ яе збярог.

Наша мова радасць нам дала

На скрыжаванні жудасных дарог.
Белакрылы бусел радасць ёй нясе
І квітнеюць краскі ў ранішняй расе.

Іваннікава Анастасія, вучаніца 6 класа

Беларусь – прыгожы край

Беларусь – прыгожы край,
Многа тут людзей.
Прырода тут – чароўны рай,
Зямлі няма радней.
Звяры жывуць ў барах, лясах,
І неба тут святлей.
Калосіць жыта на палях,
Зямлі няма мілей.

Архіпава Кацярына, вучаніца 6 класа

Восень

Прыйшла да нас і восень залатая,
Прынесла нечакана холад і дажджы.
Яна прыгожа ярка размалюе
У жоўты колер родныя бары.
Жоўты колер будзе смела
Уладарыць і на дрэвах, і кустах.

Праз месяц – два вакол нас будзе бела.

Пракацімся на лыжах і санях.

Церашкова Вікторыя, вучаніца 6 класа

Мой край

У краіне маёй многа рэчак, дубоў,

У краіне маёй шмат азёраў, бароў!

Ты жыві, ты красуйся мой край,

Шчасце, радасць навек дабывай!

Я табе ад душы пажадаю,

Каб заўсёды быў светлым твой дзень!

Я табе назаўжды пажадаю,

Каб заўсёды быў мірным твой дзень!

Філіпава Ксенія, вучаніца 6 класа

Настаўніца беларускай мовы і літаратуры

ДУА “Макранскі ВПК д/с – СШ”

Быхаўскага раёна Магілёўскай вобласці

ЦЫВІЛЬКА Алена Уладзіміраўна